

VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 57 0 Ps 004803 12 Rev
Banja Luka, 06.3.2013. godine

Vrhovni sud Republike Srpske, u vijeću sastavljenom od sudija: Stake Gojković, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Rose Obradović, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja Zavod za ... AD B., ..., koga zastupa punomoćnik V.N., radnik tužitelja, protiv tuženog Grad B., koga zastupa Pravobranilaštvo Republike Srpske, Sjedište zamjenika Banjaluka, radi neosnovanog bogaćenja, vrijednost spora: 412.128,08 KM, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 004803 10 Pž od 25.01.2012. godine, na sjednici održanoj 06.3.2013. godine, donio je

P R E S U D U

Revizija se odbija.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj: 11 71 Ps 004803 04 Ps od 22.01.2010. godine djelimično je usvojen zahtjev tužitelja te obavezan tuženi da mu, po osnovu neosnovanog bogaćenja, isplati iznos od 412.128,08 KM na ime glavnog duga, sa zakonskom zateznom kamatom od 22.06.2004. godine, kao dana podnošenja tužbe, do isplate, te da mu nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 4.421,28 KM.

Dio zahtjeva za isplatu zakonske zatezne kamate u iznosu 412.128,08 KM, obračunate za period od 05.07.1978 do 30.11.2009. godine, odbijen je kao neosnovan.

Presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 004803 10 Pž od 25.01.2012. godine žalba tuženog je uvažena i prvostepena presuda preinačena tako da je odbijen zahtjev tužitelja u cjelini, kao neosnovan, a tužitelj obavezan da tuženom naknadi troškove postupka u iznosu od 7.335,00 KM.

Blagovremenom revizijom tužitelj pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava sa prijedlogom da se revizija uvaži i pobijana presuda preinači tako da se usvoji tužbeni zahtjev ili da se pobijana presuda ukine i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno odlučivanje.

U navodima odgovora na reviziju tuženi predlaže da se ista odbije kao neosnovana.

Revizija nije osnovana.

Tužitelj je pokrenuo ovu parnicu zahtjevajući da se obaveže tuženi da mu po osnovu sticanja bez osnova isplati iznos od 412.128,08 KM sa pripadajućom zateznom kamatom i troškovima postupka.

Zahtjev temelji na činjenici da su K. fond Opštine B. (pravni prednik tuženog) i Preduzeće za ... B. (pravni prednik tužitelja) 01.8.1976. godine zaključili ugovor kojim su regulisali međusobne odnose u vezi ustupanja zemljišta za izgradnju poslovnog objekta za tužitelja i Osnovnu privrednu komoru B.; da je tim ugovorom predviđeno da se isti smatra zaključenim kada K. fond Opštine B. primi pismenu obavijest o otvaranju dokumentarnog akreditiva na iznos od 3.759.350,00 dinara; da je pravni prednik tužitelja, dana 16.6.1978. godine, otvorio akreditiv u korist SIZ-a za upravljanje građevinskim zemljištem B. u naprijed navedenom iznosu; da su pravni prednici parničnih stranaka, Samoupravnim sporazumom o zajedničkoj izgradnji i operativnom programu finansiranja poslovne zgrade za potrebe tržišta na lokaciji bivše D. palate u ... ulici u B. (u daljem tekstu: Sporazum), koji je zaključen dana 19.12.1990. godine, uredili svoje međusobne odnose tako što su članom 2. tog sporazuma konstatovali da je Preduzeće za ... B. isplatilo u cjelosti SIZ-u za upravljanje građevinskim zemljištem iznos od 375,90 dinara i da to u oktobru mjesecu 1990. godine iznosi 4.408,890,00 dinara; da je kasnije predmetna lokacija (opisana u naprijed navedenom Sporazumu), rješenjem nadležnog organa tuženog broj: 09-475-145/97 od 27.3.1997. godine dodjeljena, radi izgradnje, PP UP E. B. i da je Prvim dopunskim ugovorom, zaključenim 18.8.1997. godine, između Opštine B. (Fond za ...), PP UP E. B. i DP Zavod za ... B., članom 6. tog dopunskog ugovora, regulisano da će potraživanje tužitelja prema tuženom, po osnovu eventualnih ulaganja u predmetno zemljište, biti naknadno regulisano, nezavisno od tog ugovora.

U prilog tvrdnje da je potraživanje tužitelja neosnovano tuženi je isticao prigovor zastarjelosti potraživanja (jer je otvaranje akreditiva izvršeno 16.6.1978. godine, a tužba podnesena 23.6.2004. godine), te da je tuženi tužitelju dodjelio drugu lokaciju, u Ulici ... na kojoj je ovaj i izgradio poslovnu zgradu, 1978. godine (upravo kada je otvoren spomenuti akreditiv u korist tuženog), te da se Sporazum zaključen 19.12.1990. godine ne može dovesti u vezu sa ranije zaključenim ugovorom od 01.8.1976. godine, niti sa otvaranjem akreditiva od 16.6.1978. godine, pa da ne predstavlja priznanje duga, odnosno odricanje od zastarjelosti.

Nalazom i mišljenjem vještaka ekonomske struke M.Z. utvrđeno je da iznos od 3.759.350,00 dinara (na koji iznos je otvoren akreditiv u korist tuženog dana 16.6.1978. godine) odgovara iznosu od 412.128,08 DEM na dan 05.7.1978. godine, a na dan sačinjavanja nalaza odgovara iznosu od 412.128,08 KM.

Kod nesporne činjenice da je ugovor između pravnih prednika parničnih stranaka o dodjeli lokacije za izgradnju poslovnog objekta za tužitelja i Osnovnu privrednu komoru B., zaključen 01.8.1976. godine, da je tužitelj u korist tuženog otvorio akreditiv na iznos od 3.759.350,00 dinara (utvrđen tim ugovorom) dvije godine kasnije, dana 16.6.1978. godine i da tužitelj upravo na toj uplati, jer nije realizovan ugovor temeljem kojeg je ona izvršena, zasniva svoje potraživanje i da je tužba podnesena dvadeset i četiri godine nakon toga – drugostepeni sud je pravilno zaključio da je nastupila zastara tužiteljevog potraživanja čime je onemogućen da ga ostvaruje putem suda (jer je tuženi istakao prigovor zastarjelosti), u smislu odredbe člana 360. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 29/78, 39/85 i

57/89, te "Službeni glasnik Republike Srpske", br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 – u daljem tekstu: ZOO).

U konkretnom slučaju radi se o ugovoru za čije izvršenje nije zakonom propisan poseban rok zastarjelosti, slijedom čega se u pogledu zastare ima primjeniti opšti, desetogodišnji rok iz člana 371. ZOO.

Prema tome, zastarni rok za izvršenje obaveza iz tog ugovora istekao je dana 01.8.1986. godine (računajući od dana njegovog zaključenja), odnosno dana 16.6.1988. godine (računajući od dana kada je jedna od ugovornih strana ispunila svoju obavezu, otvaranjem akreditiva), jer zastarjelost počinje da teče prvog dana poslije dana kada je povjerilac imao pravo da zahtjeva ispunjenje obaveze, ako zakonom za pojedine slučajeve nije drugačije propisano, i nastupa kad istekne posljednji dan zakonom određenog vremena (član 361. stav 1. i član 362. ZOO).

U dvostranom ugovoru (o kojem je i ovdje riječ) kada jedna strana ne ispuni svoju obavezu druga strana može, ako nije drugačije određeno, da zahtjeva ispunjenje obaveze, ili pod uslovima predviđenim odredbama član 124. do 132. ZOO, da raskine ugovor prostom izjavom, ako raskid ne nastupa po samom zakonu.

Tužitelj, u konkretnom slučaju, nije zahtjevao izvršenje obaveze tuženog, a ni raskid ugovora u zakonom propisanom roku zastarjelosti. Svojim propustom – ne pozivanjem tuženog da ispuni svoju ugovornu obavezu i ne traženjem raskida ugovora, kada bi u smislu odredbe člana 132. ZOO, kao posljedicu raskida, mogao tražiti od tuženog vraćanje datog – uzrokovao je zastarjelost svog potraživanja koje se, zbog protoka desetogodišnjeg zastarnog roka, ne može ostvariti ni po pravilima koja vrijede u slučaju sticanja bez osnova (član 210. do 219. ZOO).

Suprotno shvatanje koje zagovara revident, protivilo bi se načelu pravne sigurnosti koje podrazumjeva da protekom vremena neko faktičko stanje postaje pravno (kao kod održaja u stvarnom pravu), odnosno da se protekom vremena i neaktivnošću titulara gube neka prava (kao kod zastare u obligacionom pravu).

Saglasno odredbi člana 366. stav 1. ZOO da bi pismena izjava o priznanju zastarjele obaveze, proizvela dejstvo odricanja od zastarjelosti, mora biti data na izričit način i odnositi se i na osnov i na visinu obaveze.

Predmet ugovora od 01.8.1976. godine bilo je ustupanje „neizgrađenog građevinskog zemljišta u ul. M. Tita u površini koja je određena urbanističkim rješenjem“ za izgradnju poslovnog objekta za pravnog prednika tužitelja i Osnovnu privrednu komoru B. Dakle, zemljište nije bliže identifikovano po zemljišnoknjižnim i katastarskim oznakama ni po površini. Dalje su, članom 1. stav 2. tog ugovora, „Troškovi rješavanja poslova imovinsko-pravne prirode, kao i svi troškovi vezani za ustupanje zemljišta utvrđeni u iznosu od 3,759.350.00 dinara“, sa obavezom pravnog prednika tužitelja da u korist pravnog prednika tuženog otvori neopozivi dokumentarni akreditiv na taj iznos (član 3. stav 1. ugovora), što je ovaj i učinio nepune dvije godine kasnije, 16.6.1978. godine.

Predmet naprijed spomenutog Sporazuma, zaključenog 19.12.1990. godine bila je zajednička izgradnja „na lokaciji na kojoj je ranije postojala D. palata a u okviru izgradnje poslovnog prostora za potrebe tržišta“. Opet zemljište nije identifikovano. Članom 2. tog Sporazuma je konstatovano da je Preduzeće za B. čiji je pravni sljednik Zavod za ... B. (tužitelj) platilo u cjelosti SIZ-u za upravljanje građevinskim zemljištem

B. kao pravnom predniku SIZ-a komunalnih djelatnosti B., iznos od 375,90 dinara i to dana 1.8.1976. godine (što ne odgovara datumu otvaranja akreditiva od 16.6.1978. godine, na kojoj uplati tužitelj temelji svoje potraživanje) koja sredstva valorizovana sa oktobrom mjesecom 1990. godine iznose 4. 408 890, 00 dinara i to na ime naknade za ustupljeno zemljište, te da po tom osnovu Zavod za ... nema nikakvih daljnjih obaveza i da će se ta ranije uplaćena sredstva tretirati kao učešće Zavod za izgradnju u konstrukciji finansiranja poslovne zgrade koja je predmet Sporazuma.

Jasno je iz izloženog – budući da u ugovoru zaključenom 01.8.1976. godine ni u Sporazumu zaključenom 19.12.1990. godine nije identifikovano zemljište koje je bilo predmet ugovaranja i sporazumjevanja, te da novčani iznos utvrđen ugovorom (3.759.350.00 dinara) ne odgovara iznosu koji se navodi u Sporazumu (375,90 dinara, odnosno njegova valorizovana vrijednost od 4. 408 890, 00 dinara) – da se konstatacija sadržana u članu 2. Sporazuma ne može prihvatiti kao pismeno priznanje zastarjele obaveze, što bi za posljedicu imalo odricanje od zastare iz člana 366. stav 1. ZOO, kako pravilno zaključuje drugostepeni sud, a što neosnovano pobija revident, u kojim navodima se njegova revizija i iscrpljuje.

Na kraju treba reći da tužitelj nije svoje potraživanje temeljio na iznosu za koji je Sporazumom od 19.12.1990. godine konstatovano da je ranije uplatio tuženom (375,90 dinara, odnosno 4. 408 890, 00 dinara), niti je ove iznose, provođenjem odgovarajućih dokaza (vještačenjem), konvertovao u sada važeće sredstvo plaćanja (KM) kako bi dokazao da odgovaraju iznosu koji traži u ovoj parnici, slijedom čega se isplata tužbom zahtjevanog iznosa ne može temeljiti niti na odredbama tog Sporazuma, za koji revident tvrdi da takođe nije realizovan, što revizione navode istaknute u tom pravcu čini irrelevantnim za rješenje ovoga spora.

Prema izloženom, revizija tužitelja nije dovela u ozbiljnu sumnju pravilnost pobijane presude, jer uglavnom ponavlja prigovore isticane u toku dosadašnjeg postupka, koje je (suprotno tvrdnji revidenta), nakon iscrpne i svestrane analize svih provedenih dokaza, svakog pojedinačno i u njihovoj uzajamnoj povezanosti, temeljito i pravilno cijenio drugostepeni sud u žalbenom postupku, pa ne stoji ni tvrdnja da je pri odlučivanju povrijedio odredbu člana 209. u vezi sa članom 8. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07 i 49/09 – u daljem tekstu: ZPP).

Naprijed rečeno i ostale navode revizije čini neosnovanim, zbog čega je riješeno kao u izreci na osnovu odredbe člana 248. ZPP.

Predsjednik vijeća
Staka Gojković